

УДК 378.14:009

М.Г.Ступак,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ CASE-STUDY НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті розглядається ефективність використання методу case-study на заняттях з іноземної мови. Автор аналізує основну спрямованість та зміст методу case-study, визначає переваги його застосування.

В статье рассматривается эффективность использования метода case-study на занятиях по иностранному языку. Автор анализирует основную направленность и содержание метода case-study, определяет преимущества его применения.

The article deals with the efficiency of case-study method implementation in a foreign language study. The author analyzes the subject-matter and major trends of case-study method, identifies the advantages of its realization.

Ключові слова: метод case-study, кейс, модернізація, інноваційні технології навчання, модерація, модератор, мотивація.

Модернізація вищої освіти України та її інтеграція в світовий освітній простір є одними із пріоритетних напрямків державної політики.

Під модернізацією вищої освіти ми трактуємо вдосконалення процесу навчання, спрямоване на підвищення ефективності й якості підготовки компетентного спеціаліста з урахуванням міжнародних тенденцій і вимог до реформування вищої школи в єдиному освітньому просторі.

Сучасна вища школа вимагає впровадження інноваційних технологій у процес навчання. В умовах модернізації вищої освіти особливої актуальності набувають нові технології і методи викладання іноземної мови.

Одним із найбільш цікавих і перспективних методів викладання іноземної мови є метод case-study. Загальновідомо, що слово «case» перекладається з англійської мови як «справа, випадок, ситуація». Проте сама назва цього методу походить з латинської мови, де «casus» – це термін, що означає «заплутаний, неординарний випадок». З цієї причини метод case-study називають по-різному: методом дослідження ситуацій, методом ділових історій, але найчастіше його називають методом конкретних ситуацій.

Метод case-study було запроваджено в 1920 році в бізнес-школі Гарвардського університету. Перший підручник з ситуаційних вправ було опубліковано в 1921 році Коуплендом.

Розповсюдження даного методу в світі розпочалось у 70-80 роки. Аналіз ситуацій почав використовуватися в навчанні управлінців, на економічних спеціальностях ВНЗ зокрема. Проте нова хвиля інтересу до методики кейсів почалася в 90 роки, коли реформування економіки викликало суттєвий попит на спеціалістів, здатних діяти в умовах невизначеності та високого ступеня ризику, спроможних аналізувати і приймати рішення.

Вагомий внесок у розробку та втілення методу case-study зробили такі науковці, як Г.А.Брянський, Ю.Ю.Єкатеринославський, О.В.Козлова,

Ю.Д.Красовський, В.Я.Платов, Д.О.Поспелов, О.О.Овсянніков, В.С.Рапопорт та ін.

Проте питання, розглянуті в останніх дослідженнях, переважно стосуються загальної характеристики методу *case-study* та його застосування в процесі підготовки майбутніх управлінців. На нашу думку, використання даного методу на заняттях з іноземної мови заслуговує на окреме висвітлення, що зумовлюється специфікою викладання іноземної мови для студентів економічних спеціальностей.

Метою нашої статті є аналіз основної спрямованості та змісту методу *case-study*, а також визначення переваг його застосування в процесі вивчення іноземної мови.

Технологія навчання студентів економічних спеціальностей стає більш повною та ефективною, якщо викладач застосовує елементи методу *case-study* на заняттях з іноземної мови. Даний метод розвиває у студентів підприємницькі навички, дає змогу оцінити ефективність інших методів і технологій навчання, сприяє активізації усіх залишкових знань для розв'язання тієї чи іншої проблеми, поєднує теорію й практику, розвиває активну професійну та життєву позицію студента, формує його ерудицію та наукову обізнаність. Він також сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз проблем та спілкуватися іноземною мовою [3, с.23].

Кейси описують реальну життєву ситуацію, яку використовують як педагогічний інструмент, щоб спровокувати дискусію в аудиторії. Кейси повинні відображати не лише певну практичну проблему, а й актуалізувати певний комплекс знань, який необхідно засвоїти в процесі вирішення конкретного завдання [1, с.185].

Перевагою кейсів є можливість оптимально поєднувати теорію й практику, що є надзвичайно важливим у процесі підготовки майбутнього фахівця. Крім того, кейси допомагають студентам глибше зрозуміти тему, розвинути уяву, отримати додаткову інформацію, застосовувати аналітичне й стратегічне мислення, формувати вміння розв'язувати проблеми та робити раціональні висновки, розвивати комунікативні навички. Використання цієї технології дозволяє організувати самостійну роботу студентів, роблячи її цікавою та ефективною.

У процесі вивчення іноземної мови за методом *case-study* викладач організовує та моделює дискусію, допомагає студентам відповісти на такі запитання:

- які проблеми розглядаються та розв'язуються в кейсі?
- яким чином розв'язати задану проблему?
- якою інформацією варто користуватися?
- як знайти необхідну інформацію та яким чином її ефективніше подати?
- як провести аналіз зібраних даних?

Студентам пропонується розділитися на групи (приблизно від 3 до 7 осіб) за методом модераторів. Кожна група має різні або однакові кейси, які їм треба розіграти, а потім знайти ефективне рішення. Необхідно також продумати техніку прийняття рішень, коли існує декілька варіантів. У цьому випадку варто використовувати різні методи голосування або порівняльний метод. Іноді модератор може взяти на себе відповідальність за прийняття рішень [6].

Під час робочих обговорень студенти використовують накопичені знання з різних галузей науки: економіки, менеджменту, маркетингу, педагогіки, психології, статистики, новітніх інформаційних технологій тощо. Випробовуючи свої індивідуальні можливості та можливості роботи в колективі, студенти формулюють гіпотези та обирають оптимальний шлях розв'язання проблеми [5].

У процесі аналізу конкретних ситуацій особливо важливим є те, що індивідуальна робота студентів з проблемною ситуацією інтегрується з груповим обговоренням пропозицій, які підготували члени кожної групи. Це дозволяє студентам розвивати навички групової командної роботи та розширювати можливості для розв'язання типових проблем. У результаті проведення індивідуального аналізу, обговорення в групі, визначення проблем, знаходження альтернатив, вибору дій та плану їх виконання, студенти мають можливість розвинути навички аналізу й планування, оскільки вони повинні виявляти саме внутрішні причини, а не їх зовнішні прояви. Студенти також повинні продемонструвати розуміння концепцій, ідей та підходів для розробки рекомендацій щодо розв'язання проблеми [2, с.80].

Професійна та рольова спрямованість використання методу *case-study* у процесі вивчення іноземної мови включає такі етапи, як створення банку професійних ситуацій, визначення системи ролей і видів діяльності, перелік знань, вмінь і навичок для виконання завдання, визначення особистих рис, необхідних для ефективного використання ситуації.

Як правило, всі кейси мають типову структуру:

- I. Опис ситуації (випадок, проблема, історія з реального життя).
- II. Контекст ситуації (план роботи, план дій учасників, контекст місця тощо).
- III. Коментарі автора (примітки, записки, зауваження тощо).
- IV. Завдання для роботи з кейсом (розподіл ролей).

Наведемо конкретний приклад із практики застосування методу *case-study* на занятті з англійської мови в ЧТЕІ КНТЕУ. *Case-study* проводилось зі студентами 3 курсу спеціальності «Економіка підприємства». Кейс було розроблено відповідно до загальноприйнятої структури.

I. Issue

Five years ago a company employed a young computer expert, Geoff Peters. He has worked in the customer service department for the last two years. Essentially he supports a number of key-customers doing maintenance and trouble-shooting work. Three months ago he suddenly left the company and is now working for

several of your customers, providing service as independent computer consultant. His employment contract had a competition clause in it forbidding him working for any customers for a two-year period after leaving. The meeting has been called to discuss this case and also to see whether any lesson can be learned for the future.

II. Agenda

1. Geoff Peters: report and discussion.
2. Competition clause.
3. Legal action.
4. Employment contracts.

III. Notes to the agenda

1. Geoff Peters: report and discussion.

The Personnel Manager will report on the case then there will be a chance to discuss why Geoff left the company.

2. Competition clause.

The Legal Affairs Manager will clarify the exact meaning of the competition clause and the implications.

3. Legal Action.

The meeting will decide whether to take Geoff Peters to court for breach of contract.

4. Employment contracts.

Finally a decision on whether the competition clause needs to be changed.

IV. Roles

General Manager (Chair)

You have an open mind in this case. On the one hand you can see that Geoff has broken his contract but on the other, you feel that it is a competitive market and your company has to face this sort of risk. Maybe the company should have worked harder to ensure that Geoff stayed with them.

Personnel Manager

You were on the interview panel which finally recruited Geoff. You feel he has been very well treated with a good salary, bonuses, training opportunities, etc. You think he got greedy and decided to cut the company out. You think that he discussed leaving your company with key customers in order to negotiate contract with them. You feel that he has broken his contract and must be taken to court. The clause in the contract should be made even tighter to ensure that employees do not dare to break it.

Legal Affairs Manager

The clause states, "The employee is forbidden from soliciting and accepting business from any existing customer of the company for a two-year period following his or her registration from the company".

You feel the clause is quite clear, although Geoff's lawyer might argue that the customers were no longer 'existing' since they had decided to work with Geoff. You are unsure about taking Geoff to court. The company would probably win the case

but at a high cost – both financially and goodwill with customers. You feel this sort of thinking is very difficult to legislate against and are not in favour of changing the clause.

Customer Service Manager

You were Geoff's boss for the last two years. He was very good at his job and all the customers he worked with were very happy with the service he gave them. You are not surprised that he has left. You feel your company does not pay computer experts enough (you think their salaries should be doubled). These sort of people are very difficult to find and to keep. You don't think he should be taken to court. You think he should be offered a better deal in order to come back to the company.

Sales Manager

You are extremely upset about losing Geoff since he had built up a very good relationship with several key customers. You don't know what the best next step is. You would like to persuade Geoff to return to the company. On the one hand, you feel he has been disloyal. You don't agree that he wasn't paid enough. He was paid more than your sales people and they have to work extremely hard.

Finance Manager

You think he should be taken to court. He has broken his contract and an example must be made otherwise other employees may think they can do the same. You also think the employment contracts need to be made much tighter.

Усі етапи case-study проводились англійською мовою. До роботи були залучені всі студенти групи. Незважаючи на рівень мовної підготовки, кожний студент отримав можливість творчо виявити себе. В результаті роботи ми досягли таких цілей: 1) студентам вдалося успішно вирішити поставлене перед ними практичне завдання; 2) студенти закріпили необхідний лексичний та граматичний матеріал; 3) студенти отримали можливість розвинути комунікативні, аналітичні та практичні навички. До того ж студентам було цікаво працювати, оскільки метод case-study значно відрізняється від традиційних методів вивчення іноземної мови, що суттєво впливає на підвищення мотивації студентів.

Таким чином, аналізуючи основну спрямованість та зміст методу case-study, варто зазначити переваги використання даного методу на заняттях з іноземної мови в умовах модернізації вищої школи. Метод case-study підвищує рівень знання іноземної мови в цілому, розвиває творче мислення, формує навички проведення презентації, розвиває вміння вести дискусію та аргументувати відповіді, вдосконалює навички обробки інформації, вчить працювати в команді та приймати колективне рішення.

Список використаних джерел:

1. Козина И. Case study: некоторые методические проблемы / И. Козина // Рубеж. – 1997. – №10-11. – С. 177-189.
2. Корнеева Л. И. Современные интерактивные методы обучения в системе повышения квалификации руководящих кадров в Германии: зарубежный опыт / Л. И. Корнеева //

Университетское управление: практика и анализ. – 2004. - № 4(32). – С. 78-83.

3. Кошманова Т. Кейс-метод в педагогічній освіті США // Шлях освіти. – 2000. – №1. – С.22-24.

4. Пассов Е. И. Цель обучения иностранному языку на современном этапе развития общества / Е. И. Пассов, В. П. Кузовлев, В. С. Коростелев // Иностранные языки в школе. – 2001. – №6. – С. 57-60.

5. Полат Е. С. Педагогические технологии дистанционного обучения: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. В. Моисеева, А. Е. Петров. – М. : Академия, 2006. – 400 с.

6. Смолянинова О. Г. Инновационные технологии обучения студентов на основе метода Case-Study // Инновации в российском образовании. – 2000.

УДК 378.147:54

А.О.Федоров, к.х.н.,

Т.Л.Шкабара, к.б.н., **В.В.Шашкевич**, к.х.н.,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

С.Д.Борук, к.х.н., **В.В.Нечипорук**, д.ф.-м.н.

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича,
м. Чернівці

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Узагальнено досвід використання способів оптимізації навчально-виховного процесу викладання хімічних дисциплін у ВНЗ. Акцентовано, що існуючу систему принципів навчання необхідно доповнити принципом оптимізації навчального процесу, а ефективність навчання закономірно залежить від вибору викладачем оптимальної комбінації форм і методів викладання, стимулювання навчання і контролю знань студентів.

Обобщен опыт использования способов оптимизации учебно-воспитательного процесса преподавания химических дисциплин в высшем учебном заведении. Акцентировано, что существующую систему принципов обучения целесообразно дополнить принципом оптимизации учебного процесса, а эффективность обучения закономерно зависит от выбора преподавателем комбинации форм и методов преподавания, стимулирования обучения и контроля знаний студентов.

The experience of the use of methods to optimize the educational process of chemical disciplines at the university is generalized. Accented, at the current system of principles of training appropriate to complete the principle of optimizing the educational process and achieve high efficiency of education naturally depends on the choice of teachers optimal combination of forms and methods of teaching, stimulation of studying and monitoring of students' knowledge.

Ключові слова: оптимізація, дидактика, навчальний процес, викладач, оптимальна комбінація, форми, способи і методи навчання, принцип оптимізації навчання.

Викладачам ВНЗ добре відоме значення системної організації праці, яка відкриває широкі перспективи для підвищення ефективності будь-якої діяльності та досягнення мети найбільш раціональними й економними шляхами. Тепер Міністерство освіти і науки України поставило перед ВНЗ торговельно-економічних спеціальностей завдання покращення професійної підготовки їх спеціалістів, зміцнення зв'язків навчального процесу з практикою ринкових відносин у нашій країні та з країнами – торговельними партнерами нашої держави.

За останні п'ять років викладачі ВНЗ стали частіше обговорювати проблему оптимізації навчання у зв'язку з приєднанням нашої держави до Болонської